

Julian Kawalec

2015-01-05

prozaik, publicysta, poeta

Urodził się 11 października 1916 we wsi Wrzawy, niedaleko Sandomierza. Po ukończeniu pięciu klas wiejskiej szkoły powszechnej podjął naukę w ośmioklasowym Gimnazjum Humanistycznym w Sandomierzu. Po maturze, którą zdał w 1935 roku, rozpoczął studia polonistyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, utrzymując się w tym czasie z korepetycji udzielanych w zakresie łaciny i języka niemieckiego. Podczas studiów związał się z ruchem ludowym, był członkiem Polskiej Akademickiej Młodzieży Ludowej "Wici". W czasie okupacji przebywał w rodzinnych stronach, współpracując z ruchem oporu i organizując tajne nauczanie. W 1944 roku został korespondentem wojennym Polskiej Agencji Prasowej "Pol-Pres" w Lublinie.

Jesienią 1945 roku wrócił do Krakowa. Ukończył studia, uzyskując w 1948 roku absolutorium na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jako dziennikarz i reporter pracował w zespole redakcyjnym "Echa Krakowa" (1946-49), "Gazety Krakowskiej" (1949-51), Polskiego Radia (1951-56), "Wieści"(1957-68), "Chłopskiej Drogi" (1968-76).

Od 1960 roku Julian Kawalec jest członkiem Związku Literatów Polskich (w latach 1987-89 pełnił funkcję prezesa krakowskiego oddziału ZLP). Należy także do międzynarodowej organizacji zrzeszającej pisarzy PEN-CLUB i Stowarzyszenia Kultury Europejskiej (SEC).

Był wielokrotnie nagradzany i wyróżniany za swoją twórczość literacką, m. in. nagrodą wydawców za powieść Ziemi przypisany (1962); I nagrodą ZLP i LSW za książkę W słońcu (1962); nagrodą I stopnia Ministra Kultury i Sztuki (1967) za utwory: Ziemi przypisany, Tańczący jastrzęb i Marsz weselny; Nagrodą Państwową II i I stopnia (1976, 1986) za całokształt twórczości oraz Nagrodą Miasta Krakowa w dziedzinie literatury (1976). Wielokrotnie był nagradzany przez czytelników w plebiscytach: "Złoty kłos" (1968, 1971, 1973 i 1978). Dwukrotnie uhonorowany przez prezesa Komitetu ds. Radia i Telewizji za twórczość radiową. Odznaczony Krzyżami: Kawalerskim, Oficerskim i Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, a także orderem "ECCE HOMO" za humanizm w twórczości.

Jako prozaik debiutował w 1948 roku na łamach prasy opowiadaniem opublikowanym w "Echu Tygodnia"(dodatek literacki "Echa Krakowa"). Pierwsza jego książka, Ścieżki wśród ulic, ukazała się w 1957 roku.

Utwory Juliana Kawalca były tłumaczone na ponad 20 języków, publikowano je w prasie oraz w licznych antologiach i almanachach w kraju i za granicą. Były przedmiotem adaptacji teatralnych, radiowych i telewizyjnych.

Julian Kawalec zmarł 30 września 2014 roku w Krakowie.

Publikacje książkowe

Ścieżki wśród ulic [Opowiadania], Warszawa 1957 Nasza Księgarnia.

Blizny [Opowiadania], Kraków 1960 Wydawnictwo Literackie.

Ziemi przypisany [Powieść], Warszawa 1962, 1977 PIW (tłum. na jęz. bułgarski, rosyjski,

słowacki, ukraiński, węgierski).

Zwalony więz [Opowiadania], Kraków 1962 Wydawnictwo Literackie.

W słońcu [Powieść], Warszawa 1963, 1979 LSW; 1976, 1977 Wydawnictwo Literackie; 1979 LSW (tłum. na jęz. czeski, francuski, rosyjski, słowacki, ukraiński).

Tańczący jastrząb [Powieść], Warszawa 1964, 1972, 1984, 1988 PIW; 1977 Wydawnictwo Literackie; 1988 MAW (tłum. na jęz. bułgarski, fiński, hiszpański, litewski, łotewski, niemiecki, rosyjski, rumuński, ukraiński).

Przyjdzie taki dzień [Utwór dramatyczny], Biuletyn Informacyjny Ministerstwa Kultury i Sztuki, 1964 nr 4.

Zagubiony [Powieść], "Zielony Sztandar" 1963 nr 93-103/104; 1964 nr1-35.

Akt oskarżenia [Sztuka w 2 częściach], Warszawa 1965 CPARA (współautor: R. Smożewski).

Czarne światło [Opowiadania], Warszawa 1965, 1975 LSW.

Marsz weselny [Opowiadania], Warszawa 1966, 1977 LSW (tłum. na jęz. rosyjski).

Ziemi przypisany, Tańczący jastrząb [Powieści], Warszawa 1966, 1974, 1976, 1977 Wydawnictwo Literackie; 1978, 1980 PIW.

Opowiadania wybrane, Kraków 1968, 1975 Wydawnictwo Literackie.

Szukam domu [Powieść], Warszawa 1968 PIW (tłum. na jęz. rosyjski, rumuński).

Wezwanie [Powieść], Warszawa 1968, 1972 LSW; 1977, 1979 (łącznie z Szarą aureolą) Wydawnictwo Literackie.

Pochwała rąk [Reportaże i szkice], Warszawa 1969 LSW.

Przepłyniesz rzekę [Powieść], Warszawa 1973, 1974, 1989 (łącznie z W słońcu) Czytelnik; 1976 Wydawnictwo Literackie (tłum. na jęz. estoński, niemiecki, rosyjski, słowacki, ukraiński)

Wielki festyn [Opowiadania], Warszawa 1974 PIW.

Opowiadania wybrane, Kraków 1975 Wydawnictwo Literackie.

W słońcu, Przepłyniesz rzekę [Powieści], Kraków 1976 Wydawnictwo Literackie.

Oset [Powieść], Warszawa 1977 PIW; Kraków 1985 (łącznie z Ukraść brata) Wydawnictwo Literackie.

Wezwanie, Szara aureola [Powieści], Kraków 1979 Wydawnictwo Literackie.

Pierwszy białołęki [Opowiadania], Warszawa 1979 Czytelnik.

Nie będzie czasu na strach [Opowiadania], Kraków 1980 Wydawnictwo Literackie.

Ukraść brata [Powieść], Kraków 1982, 1985 Wydawnictwo Literackie.

Panie koniu...[Fragmenty powieści i opowiadań], Kraków 1986 Wydawnictwo Literackie

W gąszczu bram [Powieść], Warszawa 1989 LSW.

Gitara z rajskiej czereśni [Opowiadania], Warszawa 1990 PIW.

Kochany smutek [Wiersze], Kraków 1992 Miniatura.

Te dni moje [Wiersze], Kraków 1994 Agat-Print.

Dom [Refleksyjna miniatura prozatorska], Kraków 1996 OKP.

Imieniny [Opowiadanie], Kraków 1996 Prowincjonalna Oficyna Wydawnicza.

Publikacje w edycjach zbiorowych

Silni, Poświęcę się, [w:] The Modern Polish Mind, Boston 1962 Little Brown and Company.

Poświęcę się, [w:] The Modern Polish Mind, London, 1963 Secker and Wyrzburg.

Poświęcę się, [w:] A High school text book literature of the World, The Graw Hill Book 1964.

Zwalony więz, [w:] Moderne Polnische Prosa, Berlin 1964 Volk und Welt.

Zwalony więz, [w:] Polskie opowiadania 1960-1963, Warszawa 1965 Czytelnik.

Co mi pisze siostra, [w:] Moderne Polnische Erzähler, Monachium 1965.

[Opowiadania], [w:] Ad Buga da Odry. Apavjadanni pol'skich pis'miennikau, Mińsk 1969
[Opowiadania], [w:] Sovremiennyje pol'skije rasskazy, Moskwa 1969.
Poranny lot, [w:] Wczoraj i dziś. Antologia polskich pisarzy, Warszawa 1973 Iskry.
Blizny, [w:] Poola novell, Tallin 1974.
Najdzielniej biją króle, [w:] Współczesna literatura polska, Warszawa 1977 WSiP.
Niech umrze z ręką w kudłach psa, [w:] Neue Erzählungen ays Polen, Tullon 1981, Dr D. Ott Verlag
Wielki festyn na budowie,[w:] Antologia noweli polskiej 1918-1978, Kraków 1982 Wydawnictwo Literackie.
W nocy drzewa chodzą, [w:] In der Nacht wandern die Bäume, Lucerna 1983 Edition Reich.
Odwiedziny w rodzinnym domu, [w:] Antologija Poljskie pripovjetke, Sarajewo 1984 Veselin Masleša.
Pożegnanie z górą, [w:] Polska nowela współczesna, Kraków 1986, 1987 Wydawnictwo Literackie.
Jabłka, [w:] Viaggio sulla cima dalla notte, Rzym 1988 Editori Riuniti Albatros.
Odwiedziny w rodzinnym domu, [w:] Łenku Noveles, Vilno 1989 Waga.
Marzenie dzieci bożych [fragm. powieści W gąszczu bram], [w:] Short story international, Great Contemporary Writers, Nowy Jork 1990.
Zwalony więz, [w:] Racconti della Polonia, Mediolan 1991 Arnold Monadori Editore.

Opracowania książek innych autorów

Marian Piechal: Garść popiołu, Warszawa 1971 PIW (przedmowa).
Waldemar Kania: Ars moriendi, Kraków 1993 KKAL (postłowie).
Aleksander Jasicki: Wnyki bieszczadu, Kraków 1996 ZLP (postłowie).

Słuchowiska radiowe

(współautor: Irena Wierzbanowska-Kawalec)

Ziemi przypisany, I pr. PR 1967.
Tańczący jastrząb, I pr. PR 1969.
Szara aureola, II pr. PR 1974.
Przeptyniesz rzekę, I pr. PR 1974.
Białe domy w zieleni, I pr. PR 1976.
Ziemia, I pr. PR 1979.
Marsz weselny, I pr. PR 1979.
Pożegnanie z górą, I pr. PR 1982.
Suknia matki, I pr. PR 1974 (adaptacja: W. Toczyska).

Prapremiery teatralne

Akt oskarżenia

Częstochowa 1964, Teatr Dramatyczny im. A. Mickiewicza (adaptacja: R. Smożewski).

Umierasz jak kot, umierasz jak król

Kielce-Radom 1964, Teatr im. S. Żeromskiego (wg powieści Ziemi przypisany, W słońcu, adaptacja R. Smożewski); Kraków 1964, Teatr Rozmaitości.

Stary, głupi i Anioł

Warszawa 1974, Teatr Polski (wg powieści W słońcu, adaptacja A. Kowalczyk).

Starość niepokorna, Warszawa 1974, Teatr Telewizji.

Szara aureola,

Warszawa 1974, Teatr Ziemi Mazowieckiej; Lublin 1977, Teatr im. J. Osterwy

Piętno, Legnica 1986 Teatr Dramatyczny (adaptacja Szarej aureoli A. Pujsza).

Premiery filmowe

Głos ma prokurator [wg powieści Ziemi przypisany], scenariusz i reżyseria W. Haupe (1965).

Wezwanie [wg powieści pod tym samym tytułem], scenariusz i reżyseria W. Solarz (1970).

Tańczący jastrząb [wg powieści pod tym samym tytułem], scenariusz i reżyseria G. Królikiewicz (1977).

Wybrane teksty o twórczości autora

Z. Greń, Czad tamtych dni, "Dziennik Polski" 1960 nr 25.

S. Lichański, Bardzo ładne etiudy, "Nowe Książki" 1960 nr 21

Z. Starowieyska-Morstinowa, [Ziemi przypisany] "Tygodnik Powszechny" 1962 nr 51.

J. Wilhelmi, Klasyczna tragedia, "Trybuna Ludu" 1962 nr 341.

H. Bereza, J. Kawalec, "Tygodnik Kulturalny" 1963 nr 30.

H. Bereza, Sprawiedliwość wyobraźni, "Nowe Książki" 1963 nr 13.

T. Burek, Proces przeciwko korzeniom, "Współczesność" 1963 nr 4.

T. Drewnowski, Głos ze środka wychodźstwa, "Polityka" 1963 nr 11.

A. Kijowski, Kogo zabito, "Twórczość" 1963 nr 1.

J. Kłosowicz, Glebae adscriptus, "Przegląd Kulturalny" 1963 nr 15.

W. Maciąg, Zbrodnie przeszłości, "Życie Literackie" 1963 nr 4.

Z. Macużanka, O wsi-epicko i lirycznie, "Tygodnik Kulturalny" 1963 nr 25.

H. Michalski, Stary człowiek i rzeka, "Nowa Kultura" 1963 nr 23.

W. Sadkowski, Psychologiczne zyski i koszty awansu, "Nowa Kultura" 1963 nr 2.

M. Szpakowska, Jak być chłopem, "Twórczość" 1963 nr 7.

W. Sadkowski, Za jaką cenę, "Trybuna Ludu" 1964 nr 338.

B. Drozdowski, Ziemia i losy, "Kultura" 1965 nr 22.

O. Jędrzejczyk, Sumienie współczesności, "Gazeta Krakowska" 1965 nr126.

W. Maciąg, Diabły w mieście, "Twórczość" 1965 nr 4.

O. Terlecki, Dramat pięknej biografii, "Dziennik Polski" 1965 nr 5.

T. Wróblewska, Jastrząb naprawdę tragiczny, "Tygodnik Kulturalny" 1965 nr 8

H. Bereza, O twórczości Juliana Kawalca, "Teatr Ludowy" 1966 nr 6.

B. Drozdowski, W Lublinie, [w:] tenże, Epoka i reszta, Warszawa 1967.

W. Sadkowski, Psychologiczne zyski i koszty awansu, [w:] tenże, Penetracje i komentarze, Warszawa 1967.

J. Termer, Opowiadania Juliana Kawalca, "Nowe Książki" 1966 nr 2.

S. Fleszarowa-Muskat, Migracja współczesna, "Głos Wybrzeża" 1968 nr 251.

F. Fornalczyk, O prozie Juliana Kawalca, [w:] tenże, Przypisani tej ziemi, Poznań 1968

Wydawnictwo Poznańskie.

- J. Lichański, Nowa perspektywa, "Nowe Książki" 1968 nr 15
K. Miklaszewski, Świadczenie dojrzałości, "Współczesność" 1968 nr 12.
M. Sprusiński, Drogi i manowce poetycznej opowieści, "Życie Literackie" 1968 nr 22.
H. Bereza, Reportaże i szkice, "Książki dla Ciebie" 1969 nr 8.
J. Kajtoch, Nobilitacja, "Tygodnik Kulturalny" 1969 nr 13.
J. Kajtoch, Kto zabił pięknego Stefka?, "Głos Młodzieży" 1969 nr 4.
W. Maciąg, Poszukiwanie azylu, "Twórczość" 1969 nr 3.
H. Bereza, Dramat wiejskiej rewolucji, [w:] tenże, Związki naturalne, Warszawa 1972 LSW
L. Bugajski, Symboliczne rowy, "Literatura" 1973 nr 22.
L. Bugajski, Smutne przypowieści, "Twórczość" 1974 nr 9.
Z. Lichniak, Nad rzeką Kawalca, "Kierunki" 1974 nr 3.
W. Maciąg, Julian Kawalec, [w:] tenże, Literatura Polski Ludowej 1944-1964, Warszawa 1974 PIW.
W. Maciąg, Z czego rodziła się nasza współczesność, "Życie Literackie", 1974 nr 15.
K. Nastulanka, Pożegnanie dawnej wsi-rozmowa z Julianem Kawalcem, [w:] Sami o sobie, Warszawa 1975 Czytelnik.
W. Maciąg, Pochwały i pytania, "Życie Literackie" 1976 nr 41.
K. Miklaszewski, Praforma prozy Juliana Kawalca, "Literatura" 1976 nr 51.
S. Stabro, Ciemna poezja ciemnego snu, "Kultura" 1976 nr 45.
W. Żukrowski, Komu ten zagon?, "Nowe Książki" 1977 nr 14.
J. B. Ożóg, Julian Kawalec, [w:] tenże, Jak świętych obcowanie, Warszawa 1978.
S. Stanuch, Płaczący syn wsi, [w:] tenże, Na gorącym uczynku, Kraków 1978.
T. Błażejowski, Dialog kultur, "Nurt" 1983 nr 8.
A. Marzec, Co się stało ze złotą kulą?, "Miesięcznik Literacki" 1983 nr 2.
K. Nowosielski, Naturalizm zideologizowany, [w:] tenże, Ryzyko obecności, Warszawa 1983.
S. Melkowski, Donośny głos anonima, [w tegoż:] Domena prozy, Warszawa 1984.
J. Kajtoch, Czy kradną nam braci, [w tegoż:] Nie tylko o autorach i książkach, Bielsko-Biała 1985 BOW.
K. Kania, Pisarz napadnięty przez temat, "Kierunki" 1986 nr 43.
B. S. Kunda, Wspaniały polski temat, "Zdanie" 1986 nr 10.
B. Rogatko, Fascynacja i opór, [w tegoż:] Linie przerywane, Łódź 1988.
Z. Bieńkowski, Syzyfowe prace, "Tygodnik Kulturalny" 1989.
A. Marzec, Refleksje nad biografią, "Miesięcznik Literacki" 1989 nr 8.
T. Miłkowski, Brama za bramą, "Kultura" 1989 nr 47.
Z. Bieńkowski, Czas ubezwłasnowolniony, "Nowe Książki" 1990 nr 1.
M. Dąbrowski, Julian Kawalec, [w:] Literatur Polens 1944 bis 1985, Berlin 1990.
R. Sulima, Kręgi obcości, "Regiony" 1990 nr 3.
H. Czubała, Magia i fantastyka, "Lektura" 1991 nr 1.
I.S. Fiut, Gry ekologiczne, "Słowo" 16 VI 1991.
A. Marzec, Co się stało ze złotą kulą, [w tejeż:] Co jest w człowieku, Łódź 1993.
A. Biała, Poezji przypisany, "Nowe książki" 1994 nr 9.
M. Kisiel, Osąd historii rodowodu i zbrodni w Ziemi przypisanym J. Kawalcu, [w:] Między Kadenem a Andrzejewskim w kręgu powieści XX wieku, Katowice 1995 Uniwersytet Śląski.
T. Skoczek, Praca-ziemia, chleb, [Rozmowa], "Suplement" 1996 nr 42.
P. Kuncewicz, Julian Kawalec, [w:] Leksykon polskich pisarzy współczesnych, tom 1, Warszawa 1995 Graf-Punkt..

**Magiczny
Kraków**

[Biogram] [w]: Współcześni polscy pisarze i badacze literatury, tom IV, Warszawa 1996 WSiP.